

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

KSIĘŻYC

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

Skąd pochodzi nazwa KSIĘŻYC? – Od wyrazu KSIĄDZ w znaczeniu ‘książę’, a więc pierwotne znaczenie wyrazu KSIĘŻYC to ‘syn księcia’. Najpierw nazywano tak tylko młodzieńki księżyc, rogalik, który ukazywał się po nowiu, ale z czasem przeniesiono nazwę na księżyc we wszystkich kwadrach. W prasłowiańszczyźnie był wyraz *кѣнегъ o znaczeniu ‘władca’ – wspólny przodek wyrazów KSIĄDZ, KNIAŻ, KSIĄŻĘ i KSIĘŻYC. Słowo KSIĘŻYC – mające dawniej postać kniężyc – jest pod względem budowy podobne do takich wyrazów, jak królewicz (‘syn króla’), panicz (‘młody pan’), szlachcic (‘ten, który się wywodzi ze szlachty’), wojewodzie (‘syn wojewody’). Dawny kniężyc powstał od formy kniędz – dawnej postaci wyrazu KSIĄDZ. Przed XIII wiekiem słowo KSIĄDZ – wówczas w postaci kniędz – miało inne znaczenie niż to, które znamy. Oznaczało ogólnie ‘władca; pan’. Znaczenie ‘duchowny chrześcijański’ powstało jako rezultat tytułowania kapłanów – na wzór łaciński wobec księży używano tytułu dominus (łac. ‘pan’), więc forma kniędz była najlepszym ówczesnym odpowiednikiem, a używana jako tytuł – z czasem całkiem zmieniła znaczenie, utrwalając się już w postaci KSIĄDZ.